

Allergia maal ja linnas

ARVI KRIIS

Puudest tekitab kõige rohkem allergiat kase õietolm.

Allergilisi haigusi täheldatakse maaelanikel harvem kui linlastel – on ju maal hingamiseldite limaskestast kahjustavat tööstustolmu ja heitgaase tunduvalt vähem.

Võimalik ka, et varasest lapsepõlvest algav kontakt bioloogiliste allergeenidega, nt loomakarvadega, kohandab inimest tasapisi nendega. Lisaks mõjub soodsalt pastöriseerimata piima joomine – see sisaldab pastöriseeritud piimast rohkem lipo-polüsahhariide ja kasulikke mikroobe. Samuti viibivad maaelanikud rohkem õues värskes õhus. Erinevalt linnast peetakse maal sageli lemmikloomi väljaspool inimeste eluruumi.

Maaelanikel, kes puutuvad pidevalt kokku lindude-loomadega (talunikel, loomatalitajatel, veterinaaridel, lihatööstuse töölistel), võib siiski tekkida allergia loomakarvade, linnusulgede, naha- (kõõma) või väljaheiteosakeste suhtes. Allergeenideks osutuvad tihtipeale koera-, kassi-, lehma-, lamba-, kitse-, küüliku-, sea- ja eriti hobusekarvad. Allergia karvade või nahaosakeste vastu võib ilmuda ka rebase- ja naaritsafarmide töötajail, nahaparkalitel ning koosneritel, samuti vivaariumi töötajatel, kes puutuvad kokku valgete hiirte, rottide, hamstrite, küülikutega. Nimetatud juhtudel tekib kõige sagedamini hingamiseldite allergia.

Kui juba esineb ülitundlikkus ühe loomaliigi karvade suhtes, võib see ilmuda ka mõne teise looma omade vastu, kuigi tollega pole üldse kokkupuudet olnud. Näiteks hobusekarvade allergia korral täheldatakse sageli tundlikkust kassi-, koera-, veise- ja meriseakarvade suhtes.

LISANDITEST PAKS LAUDAÕHK

Allergiat võivad põhjustada lauda- või sigalaõhus esinevad lisandid: seeneeosed ja seente toodetud mürgised ained, tolmu(aida)lestad, lämmastikmonooksiid, ammoniaak, metaan, väävelsüsinik jt; samuti laudas kasutatavad desinfitseerivad ained, teravili ja heinatolm.

Ka silo valmistamisel tekitavad teinekord selle mõned komponendid kontaktnahapõletikku või allergiat. Allergiline nahapõletik ilmub sel juhul kätele ja/või näole.

Segajõusööda koostisosad – proteiin, vitamiinid jm – võivad loomakasvatajatel põhjustada allergilisi hingamiseldite haigusi. Näiteks oli 27-aastane karjatalitaja puutunud tööl kokku segajõusöödaga ning lehma- ja seakarvadega. Aasta pärast tekkisid tal tööl õhupuudus ja hingeldushood. Nahatesid segajõusöödale osutusid positiivseks, loomakarvadele negatiivseks. Tal diagnoositi kutsehaigusena kopsuastma.

SEENED PANEVAD NINA TILKUMA

Kui silo, hein või põhk on ebakvaliteetne, näiteks hallitanud, võivad hallitusseened põhjustada nendega kokkupuutuvale töötajale allergilisi haigusi. Hallitusseente eosed on üks levinuimaid välisõhus esinevaid bioloogilisi allergeene. Eosed eralduvad näiteks seentest nakatunud teraviljast ja kompostmullast, prügimägedelt jm.